

Muzische vorming in de basisschool en de visie op Kunst.Zinnig van UCLL BALO Diest en Heverlee

Beste mentor,

Als we voor muzische vorming naar de leerplannen en de eindtermen kijken, dan zien we dat een leerkracht alle kunstdisciplines zou moeten beheersen en daarvoor lessen moet kunnen maken. We zien in de praktijk echter dikwijls een onevenwicht tussen de disciplines (de leerlingen krijgen in verhouding meer beeld) en we stellen vast dat het niet eenvoudig is om leerlingen zelf creatief te laten zijn met de verschillende kunsten.

Uiteraard worden we als opleiding ook met dat dilemma geconfronteerd. Sinds vorig jaar werken we daarom met een nieuwe visie op muzische vorming die we 'Kunst.Zinnig' hebben genoemd. We gaan er van uit dat het kunstzinnig proces voor alle kunsten min of meer hetzelfde verloopt en willen in de opleiding aan de studenten duidelijk maken hoe ze dat kunstzinnig proces didactisch kunnen vormgeven. Dit houdt in dat studenten niet meer leren hoe ze bijvoorbeeld een lied kunnen aanleren, maar wel hoe ze vertrekkend van een lied de leerlingen kunstzinnig laten experimenteren. Concreet zou dat kunnen betekenen dat studenten samen met de leerlingen een lied beluisteren, gaan kijken in welke kunstuitingen elementen van dit lied terugkomen, manieren zoeken waarmee ze samen met de leerlingen dat lied kunnen analyseren, manieren zoeken waarmee leerlingen dat lied aan elkaar kunnen leren (vertrekken van de sterktes van leerlingen), bekijken hoe ze met dat lied naar andere kunstdisciplines kunnen gaan enz. We halen de klemtoon dus weg van het aanleren van vaardigheden en leggen de nadruk op het (kunstzinnig of muzisch) proces. Het eindresultaat kan hetzelfde zijn: de leerlingen zingen een lied. De weg ernaar toe is heel anders: de leerlingen experimenteren met kunstzinnige processen om zo zelf te onderzoeken hoe ze een lied kunnen brengen.

Dit heeft heel wat consequenties naar wat je als mentor van een stagiair kan verwachten. Met deze brief willen we dat dan ook goed in kaart brengen, zodat er geen wederzijdse misverstanden ontstaan. In het volgende schema vertellen we telkens eerst wat de studenten tijdens de lessen bij ons doen. Daarna leggen we uit wat dat betekent voor een stagiair in uw klas.

Semester I (eerste deel van het eerste jaar (tot februari))

We werken met de studenten uitsluitend op eigen niveau om hen het kunstzinnig proces te laten ervaren. We vertrekken daarbij van hun eigen verwondering en maken duidelijk dat verwondering essentieel is om een kunstzinnig proces te 'lanceren'. Er wordt geen vertaling gemaakt naar de leeftijd van de lagere school.

We worden geconfronteerd met een heel diverse groep studenten. Voor sommigen betekent kunst letterlijk 'K3' en 'Disney on Ice'. Meer kunstzinnige ervaringen hebben ze niet. Uiteraard zijn er ook studenten die DKO hebben gevolgd en/of zowat alle musea in Parijs en Rome hebben gezien. We kunnen niet anders dan dit eerst opentrekken: wat is verwondering? Wat is kunst? Welke kunstvormen zijn er? Hoe rijk kan kunst zijn? Hoe ervaar je zelf een proces van verwondering naar kunst?

Wat kan er in de stage?

Stagiairs geven in semester 1 best geen lessen muzische vorming.

Semester 2 (tweede deel van het eerste jaar)

We schakelen over van lessen op eigen niveau naar lessen voor de basisschool. Zo krijgen ze een aantal voorbeeldlessen, telkens vertrekkend van verschillende kunstwerken in een thema. Bv. 'Rood' of 'Schipbreuk'. Dit opleidingsonderdeel eindigt met een brainstorm over lesactiviteiten vertrekkend van een thema. Ze moeten in staat zijn om over dat thema kunstuitingen te vinden en daarmee voorstellen te doen voor muzische lesactiviteiten. Alle kunstdisciplines komen daarin aan bod. Die activiteiten werken ze nog niet uit.

Wat kan er in de stage?

De stagiaires zouden lessen muzische vorming moeten kunnen geven die variaties zijn op wat ze in het opleidingsonderdeel hebben gezien. De lessen zouden steeds van kunst moeten vertrekken. De studenten zagen nog geen didactiek. We hebben liever dat stagiairs de kans krijgen om hiermee te experimenteren zonder dat daar dan al een oordeel aan vast moet hangen.

Semester 3 (eerste deel van het tweede jaar)

De studenten leren de bouwstenen kennen van de verschillende kunstdisciplines. We leren hen die bouwstenen aan als de 'grammatica van een taal', zodat ze in de verschillende kunstdisciplines kunnen denken. Bij dans is bijvoorbeeld 'tijd' één van de bouwstenen. We laten hen zien hoe ze met 'tijd' in dans kunnen spelen (snel, traag, ritme, metrum, ...), zodat ze later opdrachten kunnen verzinnen voor leerlingen. We leren hen niet ritmisch dansen of hoe ze dat aan leerlingen kunnen leren (vaardigheid).

Wat kan er in de stage?

De studenten zouden nu voor een muzische les een lesactiviteit moeten kunnen ontwerpen als een reeks van opdrachten om iets te onderzoeken. De fitnesses van het werken met doelen voor muzische activiteiten en de verschillende voorwaarden om een kwalitatief sterke les te maken hebben ze nog niet gezien.

Semester 4 (tweede deel van het tweede jaar)

De studenten leren lesactiviteiten voor muzische vorming (of kunst.zinnig) ontwerpen. Ze leren dit leeftijdsgericht vertalen en leren alle voorwaarden kennen waaraan een sterke kunstzinnige les moet voldoen. Dit oefenen ze ook in het opleidingsonderdeel. Ze worden daar individueel op geëxamineerd.

Wat kan er in de stage?

De studenten zouden in staat moeten zijn om lessen kunst.zinnig te maken en daarmee te experimenteren.

Semester 5 en 6 (derde jaar)

Dan krijgen ze geen lessen kunst.zinnig meer. Hun evolutie wordt verder opgevolgd door de studentencoach. Ze moeten nu in staat zijn om met alle kunstdisciplines aan het werk te gaan, die met elkaar te integreren. Ze zouden steeds van bestaande kunst moeten vertrekken...

Wat kan er in de stage?

Alles. Het zou fijn zijn als onze studenten de ruimte krijgen om de visie van kunst.zinnig in de praktijk te kunnen toepassen.

Tot slot nog even dit: het kunst.zinnig team is met deze visie aan het werk gegaan. We zijn hard zoekende om het dilemma 'muzische vaardigheden versus muzische processen' op te lossen. We zijn er wel van overtuigd dat we via deze weg tot sterke muzische vorming in de basisschool kunnen komen! Maar elk veranderingsproces verloopt met vallen en opstaan, ook voor ons... Feedback is dus meer dan welkom!

Hartelijke én kunst.zinnige groet,

Het team Kunst.Zinnig.